

Spørsmålsstiller: Jan Vidar Balto

Spørsmål til offentlig spørretime ved kommunestyremøte 7. oktober 2021

Spørsmålet stilles til: Kommunestyret i Tana.

Spørsmålet fremføres av: Jan Vidar Balto, innbygger i Tana kommune og foresatt for elev i 1. klasse v/ Tana Bru kommunale skole.

Saksbakgrunn: Kommunestyrets enstemmige vedtak den 10.06.21 i sak 29/ 2021 - om innføring av obligatorisk samisk i kommunale barnehager og skoler ved lokal- forskrift og læreplan, «*Samisk for alle i kommunale barnehager og skoler*».

Kort bakgrunn og spørsmålet (fremføres på 3 minutter):

Forskriften som ble enstemmig vedtatt av kommunestyret den 10.06.21, gir kommunen anledning til å pålegge obligatorisk samisk i kommunale barnehager og skoler. Forskriften (FOR-2021-06-10-2801) med ikrafttredelse fra 01.08.2021, ble først kunngjort i Norsk Lovtidend den 21.09.2021, altså tre måneder etter kommunestyrets vedtak og en måned etter skolestart for skoleåret 2021.

Kommunalt forskriftsarbeid er utøvelse av offentlig myndighet, og er regulert ved forvaltningslovens bestemmelser i kapittel VII om forskrifter. Her kommer særlig § 37 som omhandler utredningsplikt, forhåndsvarsling og uttalelser fra interesserte til anvendelse. Videre § 38 (c) som fastsetter krav til kunngjøring i Norsk Lovtidend, samt § 39 om virkningen av forsømt kunngjøring.

Grunnloven har også bestemmelser som kommer til anvendelse, herunder spesielt § 97 som fastslår at lover og forskrifter ikke kan gis tilbakevirkende kraft. Hjemmelsloven for «*Forskrift om opplæring i samisk for alle i kommunale barnehager og skoler, Tanamodellen (...)*» er opplæringsloven med forskrift. Her vises det spesielt til bestemmelsene i lovens kapittel 6, som omhandler samisk opplæring. Kommunestyret har hjemlet sitt vedtak i opplæringsloven § 6-2, fjerde ledd, men samme lov § 6-4 om innholdet i opplæringen, andre ledd, fastslår at det er Sametinget som gir forskrifter om læreplaner for opplæring i samisk språk i grunnskolen.

Videre har justisdepartementets lovavdeling utarbeidet en veileder i «*Forskriftsarbeid for kommuner*», opprinnelig utgitt av Justis- og politidepartementet. Her omtales: 1 - Plikt til utredning og høring, 2 – Vedtak og stadfesting eller godkjenning og 3 – Kunngjøring. Veilederen fastslår at saken må være forsvarlig utredet før kommunen fastsetter ny forskrift, med henvisning til forvaltningsloven § 37 første ledd, som lyder «*Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst mulig før vedtak treffes*». Under min oppstilling av relevante dokumenter i saken nedenfor, fremgår at 7 av 9 dokumenter ikke ble forelagt kommunestyret i saksfremlegg før vedtak.

Samme veileder fastslår at forskriften etter fastsettelse, stadfesting eller godkjenning skal kunngjøres i Norsk Lovtidend, i den hensikt å gjøre forskriften offentlig kjent og tilgjengelig. Som nevnt innledningsvis, ble forskriften (FOR-2021-06-10-2801) først kunngjort i Norsk Lovtidend den 21.09.2021, altså tre måneder etter kommunestyrets vedtak og en måned

etter skolestart for skoleåret 2021. Veilederen fastslår at dersom forskriften ikke er kunngjort, kan den som hovedregel ikke påberopes ovenfor den enkelte. Kommunestyret vedtok forskrift om opplæring i samisk for alle med ikrafttredelse den 01.08.2021, kun gjeldende for elever i første trinn, deretter klassevis innføring jf. forskriftens § 7.

Videre fastslår veilederen at det kommunale forskriftsarbeidet ikke er sluttført før ny forskrift er kunngjort. I dette tilfellet med kunngjøring den 21.09.2021. I lovvedtak 149 i Stortingets møte 3. juni 2021, ble det gjort vedtak om endringer av Sameloven mv. (konsultasjoner) med ikrafttredelse den 01.07.2021. Endringene omfattet bl.a. Sameloven § 1-1 Lovens formål. Det ble også vedtatt nytt kapittel 4 som omhandler konsultasjoner, herunder spesielt § 4-1 saker som er gjenstand for konsultasjoner, § 4-2 rett til å bli konsultert, § 4-4 konsultasjonsplikt for fylkeskommuner og kommuner, § 4-5 varsling om saker som kan bli gjenstand for konsultasjoner, § 4-6 innholdet i og formålet med konsultasjonene, § 4-7 protokoll og sist men ikke minst § 4-9 om virkningen av brudd på konsultasjonsreglene, hvor det fremkommer at brudd på reglene om konsultasjoner kan gi grunnlag for ugyldighet i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper.

Mot ovenstående bakgrunn rettes følgende spørsmål til kommunestyret:

Kan kommunestyrets vedtak av 10.06.21 om innføring av samisk for alle, gjennom pålegg i forskrift med ikrafttredelse den 01.08.21 kunngjort den 21.09.21, gjøres gjeldende for elever i første trinn for skoleåret 2021/ 2022?

Relevante dokumenter i saken til orientering (Uthevet – ikke medtatt i saksfremlegg i sak 29/2021 den 10.06.21):

1. Kommunestyrets vedtak den 29.11.2019 i sak 47/2019 (med saksfremlegg).
2. Brev fra Tana kommune til Sametinget, datert 28.01.2020 (dok.ref: 2020/237) – «*Søknad om prosjektmidler – utarbeide lokale læreplaner og forskrift om at alle elever i kommunale grunnskoler skal ha opplæring på samisk.* **Merknad: Ikke medtatt i saksfremlegg**
3. Brev fra Sametinget til Tana kommune, datert 10.07.2020 (dok.ref: 20/479 – 5) – «*SR 138/20 Regionale utviklingsprosjekter 2020 – Utarbeide forskrift og lokal læreplan – Avslag.* **Merknad: Ikke medtatt i saksfremlegg**
4. Brev fra Tana kommune v/ ordfører Helga Pedersen til Kunnskapsdepartementet, datert 28.07.2020 (dok.ref: 2017/2713) – «*Fortolkning av opplæringsloven knyttet til innføring av samisk for alle.* **Merknad: Ikke medtatt i saksfremlegg**
5. Brev fra Tana kommune til Sametinget, datert 18.08.2020 (dok.ref: 2020/237) – «*SR 138/20 Regionale utviklingsprosjekter 2020 – Utarbeide forskrift og lokale læreplaner – Avslag.* **Merknad: Ikke medtatt i saksfremlegg**
6. Brev fra Sametinget til Tana kommune, datert 08.09.2020 (dok.ref: 20/479 – 7) - «*SR 138/20 Regionale utviklingsprosjekter 2020 – Utarbeide forskrift og lokale læreplaner – Avslag.* **Merknad: Ikke medtatt i saksfremlegg**
7. Brev fra Kunnskapsdepartementet til Tana kommune, datert 17. desember 2020 (dok.ref: 18/1757-9) – «*Fortolkning av opplæringsloven knyttet til innføring av opplæring i samisk for alle i grunnskolealder.* **Merknad: Ikke medtatt i saksfremlegg**
8. Brev fra Tanabru skole til kommunen, datert 28. april 2021 – «*Referat fra møte i Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU) 28. april 2021.* **Merknad: Ikke medtatt i saksfremlegg**

Spørsmålsstiller: Jan Vidar Balto

9. Saksfremlegg til kommunestyret møte den 10.06.2021 i sak 29/2021.

Deanu gielda - Tana kommune

Økonomi og serviceavdelingen

Jan Vidar Balto
Renate Balto Postboks 108
9846 Tana

Deres ref.:

Vår ref.:
2021/2913

Saksbehandler:
Frode Gundersen, tlf.:

Dato:
04.11.2021

Svar på spørsmål - spørretimen 07.10.21

Svar fremmet av ordfører Helga Pedersen (AP):

Ja, med henvisning til forvaltningslovens § 39 «En forskrift kan ikke påberopes overfor den enkelte før den er kunngjort i Norske Lovtiden eller på annen forsvarlig måte. Ordfører understreker at forskrifter ikke skal underrettes en bestemt part, men den skal kunngjøres for allmenheten.

Samisk for alle har blitt behandlet i alle kommunens politiske og administrative ledd, det er til saken blitt gitt mulighet for å komme med innspill da forskrift og læreplan ble sendt på høring. Etter forvaltningslovens og kommunelovens regler er alle tidsfrister holdt, og sånn sett anses dokumentet som rettmessig behandlet.

Forskriften ble behandlet og endelig vedtatt av HOOK (Hovedutvalget for omsorg, oppvekst og kultur) i mai måned før saken ble sendt til Kommunestyret juni 2021, slik at det kan ikke være tvilsomt at offentligheten på forhånd har fått kjennskap til forskrifta. Den har vært debattert, og det har blant annet vært flere medieoppslag om saka, i tillegg til de formelle rundene. Foreldre og foresatte har dessuten vært informert ved innskrivning ved de ulike skolene om hva slags valgmuligheter de har, og kommunen har informert om forskriften ved skolestart. Kommunen har derved kunngjort forskriften på en forsvarlig måte.

Det at forskriften ikke ble kunngjort på Norske Lovtiden umiddelbart etter vedtaket, det skyldes at forskriften måtte oversettes til Nord Samisk, all den tid Tana kommune er en språkforvaltningskommune, og også har forpliktelser etter Samelovens språkregler. Forskriften ble også fastsatt av Kommunestyret 10.06.2021, tredd i kraft 01.08.2021, og ble kunngjort i Norske Lovtiden 21.09.2021.

Når det gjelder konsultasjonsplikten for kommuner i saker som berører samiske interesser direkte så er det en ny lovbestemmelse som ble vedtatt av Stortinget 07.06.2021, og som tredde i kraft 01.07.2021, og som utgangspunkt skal bestemmelsen forstås sånn at det aktuelle tiltaket får en spesiell innvirkning på den samiske befolkningen i større grad enn andre.

Det betyr imidlertid ikke at det aktuelle tiltaket må gjelde utelukkende for samer, men det må være en viss sammenheng mellom det aktuelle tiltaket og de samiske interessene for at det skal bli tale om konsultasjonsplikt.

Saker av generell karakter som må antas å påvirke hele samfunnet på samme måte faller utenfor konsultasjonsplikten jfr. lovens § 4-1 andre ledd.
Formålet med konsultasjoner er altså å involvere samiske interesser i saker som kan ha betydning for dem.

Den vedtatte forskriften har til hensikt å gjøre opplæring i samisk obligatorisk for alle elever i Tana kommune, også de norsk talende elevene. Forskriften har også et særskilt unntak for barn som har samisk språk som første og andre språk jfr. forskriftens § 5.
Konsultasjonsreglene vil dermed ikke komme til anvendelse her.
Og for ordens skyld så er det grunn til å presisere at de nye reglene tredde i kraft 01.07.2021, altså etter at kommunestyret fattet vedtak om å innføre samisk for alle

Med hilsen

Helga Pedersen
Ordfører

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.